

PM 2015:165 RII (Dnr 110-964/2015)

Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. (Rapport 2014:38)

Remiss från Socialdepartementet

Remisstid den 8 oktober 2015

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. (Rapport 2014:38)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Ärendet

Den nuvarande lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. trädde i kraft den 1 januari 1993. Lagens syfte är att genom bidrag till anpassning av bostäder kunna ge personer med funktionsnedsättning en möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att analysera och bedöma om lagen behöver ändras och vid behov lämna förslag på förbättringar, samt även beräkna och redovisa de ekonomiska konsekvenserna av eventuella förslag. Boverket lämnar i rapporten förslag till en ny lag.

Förslaget Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. (Rapport 2014:38) med förslag till en ny lag är remitterat bland annat till Stockholms stad för besvarande.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, äldrenämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB samt kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor. Stadsbyggnadskontoret och äldreförvaltningen har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att en del förtydliganden utifrån rättspraxis vilket är positivt. Dock kommer flera av förslagen att innebära ökade kostnader för kommunen.

Socialnämnden instämmer i huvudsak i de förslag till förtydliganden som utredningen lägger fram men anser att bostadsanpassningsbidrag även i fortsättningen ska kunna lämnas för att anpassa bostäder som enskilda bor i efter en särskild biståndsprövning. Vidare ser nämnden förslaget att bostadsanpassning måste godkännas av fastighetsägare/ bostadsrättsförening som problematiskt.

Stadsbyggnadskontoret anser att förslagen innebär en del förtydliganden utifrån rättspraxis. Dock kommer flera av förslagen att innebära ökade kostnader för kommunen. Kontoret anser inte att det är görligt att bostadsanpassningen måste godkännas av fastighetägaren/bostadsrättsförening. Kontoret är positivt till Boverkets förslag att utestänga särskilda boenden från möjligheten till bostadsanpassningsbidrag.

Äldreförvaltningen välkomnar förslaget om att bostadsanpassningsbidraget ska kunna användas för ett utökat brandskydd utöver det som alla bostäder bör vara utrustade med. Nämnden är tveksam till förslaget om att det krävs ett medgivande från hyresvärd eller bostadsrättsförening för anpassningsåtgärder innan bidrag kan beviljas samt anser att bostadsanpassningsbidrag även i fortsättningen ska kunna användas för individuella anpassningar i särskilda boendeformer.

Rinkeby-Kistas stadsdelsnämnd välkomnar de föreslagna förändringarna som sammantaget bedöms underlätta för såväl den enskilde som för handläggare inom kommunen och fastighetsägare.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig bakom Boverkets översyn och förslag till förändringar av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. Nämnden ser det som särskilt positivt att personer med kognitiva funktionsnedsättningar, ska ges möjlighet att kunna beviljas bidrag för ett utökat brandskydd i det egna hemmet.

Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till förslaget om förändrad lagstiftning. Nämnden menar dock att frågeställningar om ökade kostnader med anledning av förslaget samt om brandskyddsåtgärder ska ingå i bidragssystemet bör dock utredas vidare.

Stockholms Stadshus AB välkomnar de föreslagna förändringarna av lagen om bostadsanpassningsbidrag. Koncernledningen ser positivt på att det införs lättnader för att få återställningsbidrag för fastighetsägare och att återställningsbidrag kan lämnas till fler åtgärder än bara borttagande av anordning.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor finner att det är problematiskt att fastighetsägare kan vägra bostadsanpassning trots att kommunen beviljar och är beredd att besluta och bekosta insatsen. Rådet problematiserar även återställningskravet av bostadsanpassningsåtgärden trots att anpassningen är till nytta för andra.

Mina synpunkter

Bostadsanpassningsbidrag är till för att ge människor med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. Lagen är en rättighetslag och bidragen syftar till att ge möjlighet för den enskilde att göra de individuella anpassningar av bostaden och närmiljön som han eller hon behöver. Den nuvarande lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag trädde i kraft 1993 och behöver uppdateras. Boverket lämnar med anledning av detta förslag på ny lag.

Förslaget innebär förtydliganden utifrån rättspraxis vilket är positivt. Stockholms stad instämmer i de flesta ändringarna. Flera av förslagen kommer dock att innebära

ökade kostnader för kommunen. Idag är Stockholms kostnad cirka 95 miljoner kronor per år. Detta förväntas öka väsentligt med förslaget till följd av bland annat utökade områden för bidragsgivningen, rehabiliteringsåtgärder, brandskydd med mera. Det finns också ett antal punkter som Stockholm vill kommentera.

Boverket föreslår att bostadsanpassningen måste godkännas av fastighetsägaren/ bostadsrättsförening vilket Stockholms stad inte anser rimligt. En sådan lagstiftning kan leda till att den sökanden tvingas flytta eller inte får de åtgärder som den är berättigad till om fastighetsägaren inte godkänner åtgärden. Fastighetsägaren ska naturligtvis alltid bli informerad om större bostadsanpassning ska göras, men bör ej få rätt att neka åtgärder.

Boverkets förslag att utestänga särskilda boenden från möjligheten till bostadsanpassningsbidrag anser staden vara bra för den enskilde, om det ses som en huvudregel där undantag kan göras. Vid placering på ett boende ska man kunna utgå från att det finns den utrustning som krävs. Det ska inte vara upp till den som har beviljats en boendeplats att säkerställa detta. Det kan emellertid uppstå fall där ett boende inte är anpassat och en brukare har eller förvärvat en funktionsnedsättning som kräver viss anpassning. Det kan också finnas fall där den enskilde har en specifik funktionsnedsättning som kräver särskild anpassning utöver allmän tillgänglighet. Det bör säkerställas att lagförslaget inte missgynnar dessa individer, utan att deras behov kan tillgodoses.

I syfte att minska förekomsten av antalet dödsbränder föreslår Boverket att även olika typer av automatiska släcksystem eller dylikt bör omfattas av bostadsbidraget. Att förebygga dödsbränder är prioriterat. Staden bedömer dock att det är tveksamt om det ansvaret kan läggas på den enskilde, eller att den enskilde kan förväntas ha den kompetens som krävs för att bedöma både behov och funktion i denna typ av installationer och funktioner, samt risken för dödsbränder. Risken för brand har inte heller med ändamålsenligheten i boendet att göra, utan snarare med säkerheten. Brister i detta är inget som den boende självklart upplever i sin vardag, utan är snarare något som uppmärksammas genom särskilda kunskaper eller - i värsta fall - genom tragiska, enskilda händelser.

Boverket föreslår även att kommunen ska utföra vissa åtgärder vilket skapar otydlighet. Kommunen blir då både utförare och beslutsfattare. Det innebär också potentiellt att kommunen konkurrerar med privata aktörer på marknaden. Detta kommer sannolikt leda till upphandlingar i en del av de fallen som kommunen får rollen som utförare, vilket inte medför en lättnad som förslaget sannolikt var tänkt att bli.

I övrigt hänvisas till kontorens tjänsteutlåtanden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. (Rapport 2014:38)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 30 september 2015

ROGER MOGERT

Bilagor

Remissen, sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att analysera och bedöma om lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. behöver ändras samt vid behov lämna förslag på förändringar. Syftet med lagen är att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

Lagen om bostadsanpassningsbidrag är en rättighetslag varför en av Boverkets utgångspunkter i översynen har varit att förtydliga bestämmelserna så att dessa blir förutsebara, både för de enskilda som omfattas av lagens bestämmelser och för dem som har att handlägga och besluta i ärenden med stöd av bestämmelserna. Andra utgångspunkter har varit att bostadsanpassningsbidraget alljämt ska sökas av och lämnas till enskilda personer för anpassning av fasta funktioner i eller i anslutning till bostaden. Som utgångspunkt för översynen har Boverket också haft att i lagen om bostadsanpassningsbidrag göra avgränsningar mot annan, närliggande lagstiftning för att tydliggöra vilka åtgärder bostadsanpassningsbidrag är avsett att stödja.

I uppdraget till Boverket har regeringen utöver direktiv om att utreda om lagen behöver ändras och/eller förbättras särskilt lyft några frågor att utreda, bland annat frågan om återanvändning av anordningar som tidigare finansierats med stöd av bidrag

Boverket lämnar i rapporten förslag till en ny lag. Skälet härtill är att det finns, som redan nämnt, ett behov av att förtydliga men även språkligt modernisera lagen, vilket lett till ett stort antal ändringar men även förslag på helt nya bestämmelser.

I förslaget från Socialdepartement om översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag föreslås bland annat följande.

Ägaren eller innehavaren av en bostad ska kunna söka bidrag för hushållsmedlems räkning, vilket tidigare endast framgått av motivuttalanden. En utökning av bidragstagarkretsen görs genom att fastighetsägare till flerbostadshus ska kunna ta över rätten till bidrag för åtgärder i allmänna utrymmen under förutsättning att den enskilde sökanden medger detta. En utvidgning gällande anpassning av fasta funktioner görs genom att fasta funktioner även ska kunna kompletteras med stöd av bidrag.

Bidrag ska inte lämnas om det står klart att en sökande har möjlighet att få sitt behov tillgodosett genom hjälpmedel från landsting eller kommun.

Förslaget innebär vidare att bostadsanpassningsbidrag inte längre ska lämnas för att anpassa bostäder som enskilda bor i efter en särskild biståndsprövning enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Boverket anser att en person som beviljas en bostad efter en särskild behovsprövning utifrån sin funktionsnedsättning enligt SoL och LSS ska kunna utgå från att vårdgivaren, kommun eller ett privat företag, säkerställer att bostaden blir ändamålsenlig för den enskilde. Biståndsprövningen enligt SoL och insatsbedömningen enligt LSS syftar till att åstadkomma ett fungerande boende utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Därför anser Boverket att det inte är rimligt att personen själv ska vara tvungen att söka bostadsanpassningsbidrag för att uppnå detta.

Fastighetsägarens medgivande lyfts in i lagen som en förutsättning för beviljande av anpassningsåtgärder om bostaden innehas med hyres- eller bostadsrätt.

Fastighetsägaren ska även utfästa sig att inte kräva ersättning av bidragstagaren för återställning av bostaden eller allmänt utrymme vid avflyttning eller i annat fall.

Nuvarande bestämmelse att bidrag inte lämnas om de sökta åtgärderna behöver vidtas av väsentligen andra orsaker än behovet av anpassningen förtydligas genom att ange vilka dessa andra orsaker är. Vidare förtydligas bestämmelserna om förutsättningarna för bidrag i samband med byte av bostad.

Socialdepartementets förslag innehåller även åtgärder för återställningsbidrag. Återställningsbidrag är ett bidrag till fastighetsägare för återställning av bostäder som tidigare anpassats med stöd av bostadsanpassningsbidrag. Här föreslås lättnader i bestämmelserna genom att den så kallade anvisningsrätten tas bort. Likaså bestämmelserna att den godkända kostnaden ska överstiga 5000 kronor för att bidrag ska kunna lämnas. Boverket föreslår också att kommunerna, i stället för kontantbidrag, ska kunna lämna bostadsanpassningsbidrag som ett åtagande från kommunen att låta utföra åtgärderna, eller genom ett överlämnande av en begagnad produkt. Sökanden och kommunen måste vara överens för att kommunen ska kunna lämna bidrag som en åtgärd eller genom att överlämna en begagnad produkt.

Bostadsanpassningsbidrag ska kunna lämnas för åtgärder som förbättrar brandsäkerheten inne i bostaden, om det är nödvändigt att personen med funktionsnedsättning ges ett förstärkt brandskydd.

Bostadsanpassningsbidrag ska kunna lämnas för åtgärder för att värna integriteten för personer med funktionsnedsättning och andra hushållsmedlemmar, om personliga assistenter eller andra utomstående är verksamma i bostaden i stor omfattning.

Vid byte av bostad ska bostadsanpassningsbidrag inte lämnas för sådana åtgärder som beror på att den nya bostaden i fråga om storlek, planlösning, antal våningsplan eller andra nivåskillnader är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen. Är den nya bostaden ett egna hem som sökanden låtit uppföra, så ska bidrag lämnas endast för sådan anordning eller inredning som normalt bara används eller förekommer i egna hem på grund av att en boende har en funktionsnedsättning. I ett sådant fall ska bidrag dock inte lämnas för att installera hiss.

I nuvarande lag om bostadsanpassningsbidrag finns mycket få bestämmelser som reglerar handläggningen av bidragsärenden. Den föreslagna nya lagen innehåller bestämmelser om bland annat var ansökan om bidrag ska lämnas in, vad beslutet om bidrag ska innehålla för uppgifter och när ett bidrag ska betalas ut.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, äldre- och funktionsnedsättningsnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB samt kommunstyrelsens råd för funktionshindersfrågor. Stadsbyggnadskontoret och äldre- och funktionsnedsättningsnämnden har svarat med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att en uppdatering av lagen behövs då nuvarande lag trädde i kraft för över 20 år sedan, samtidigt som omvärlden och andra regelverk har förändrats.

Förslaget innebär en del förtydliganden utifrån rättspraxis vilket är positivt. Dock kommer flera av förslagen att innebära ökade kostnader för kommunen, vilket också Boverket redovisar som konsekvens. Stockholms stad har idag en kostnad för bidragsgivning på cirka 95 miljoner kronor per år. Denna kan förväntas öka väsentligt med förslaget, bland annat till följd av att lagförslaget föreslås omfatta en utökning av bostadsanpassningsåtgärder som utökade områden för bidragsgivningen, rehabiliteringsåtgärder, brandskydd med mera.

Stadsledningskontoret anser det inte vara gångbart att bostadsanpassningen måste godkännas av fastighetägaren/bostadsrättsförening vilket föreslås av Boverket. Det kan i vissa fall leda till att en ansökan av bostadsanpassning avslås, vilket sin tur leder till att den sökanden tvingas flytta eller inte får de åtgärder som den är berättigad till enligt lagstiftningen. Fastighetsägaren bör naturligtvis alltid vara informerad om större bostadsanpassning ska göras, men då lagförslaget går längre än så bedömer stadsledningskontoret att detta kan få negativa konsekvenser för den enskilde. Det är det väsentliga ur ett rättsperspektiv att lagen klargör hur hanteringen ska ske med eller utan fastighetsägarens godkännande.

Boverkets förslag att utestänga särskilda boenden från möjligheten till bostadsanpassningsbidrag anser kontoret vara bra för den enskilde. Vid placering på ett boende ska man kunna utgå från att det finns den utrustning som krävs. Det ska inte vara upp till den som har beviljats en boendeplats att säkerställa detta. Det kan emellertid uppstå fall där ett boende inte är anpassat och en brukare förvärvar en funktionsnedsättning som kräver viss anpassning. Det bör säkerställas så att lagförslaget inte missgynnar dessa individer, utan att deras behov kan tillgodoses.

Vidare tror kontoret att genom att utestänga särskilda boenden från bostadsanpassningsbidraget skulle kommunerna få incitament att ställa hårdare krav på bostädernas utformning när driften av verksamheten upphandlas.

Vidare konstaterar stadsledningskontoret att i syfte att minska förekomsten av antalet dödsbränder i ordinarie bostad föreslår Boverket i sitt förslag att även olika typer av automatiska släcksystem eller dylikt bör omfattas av bostadsbidraget. Det ställer sig kontoret positivt till, förutsatt att åtgärden är rimlig det vill säga inte allt för omfattande eller inte ligger inom ramen för det som kan tolkas som gängse fastighetsägaransvar, då förebyggande av dödsbränder är prioriterat.

Lättnader i återställningsbidraget tror kontoret kan vara gynnsamt för alla parter. Det är även till fördel att kommun och sökanden måste vara överens för att kommun ska kunna lämna bidrag.

Vidare anser stadsledningskontoret att det som föreslås om att kommunen ska utföra vissa åtgärder skapar otydlighet då kommunen både blir utförare och beslutsfattare.

Boverket har belyst möjligheterna till återanvändning av hissar och större installationer som finansierats med bidrag. Återanvändning är i grunden positivt men förslaget är inte tydligt på hur det praktiskt löses om utrustningen egentligen ägs av den som fått bidraget och inte av fastighetsägaren eller kommunen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen från Socialdepartementet om ”översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m.” anses besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2015 följande.

Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 30 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Bostadsanpassningsbidraget är ett uttryck för samhällets mål att människor med funktionsnedsättning ska kunna leva som alla andra i en egen bostad. Lagen om bostadsanpassningsbidrag är en rättighetslag och utgångspunkten för översynen har varit att förtydliga bestämmelserna så att de blir förutsägbara både för de personer som omfattas av lagen och de som ska handlägga ansökningar om bidrag.

Förvaltningen instämmer i huvudsak i de förslag till förtydliganden som utredningen lägger fram och lämnar nedan kommenterar till några av förslagen där förvaltningen har invändningar mot Boverkets förslag.

Förvaltningen anser att bostadsanpassningsbidrag även i fortsättningen ska kunna lämnas för att anpassa bostäder som enskilda bor i efter en särskild biståndsprövning enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Boverket anser att en person som beviljas en bostad efter en särskild behovsprövning utifrån sin funktionsnedsättning enligt socialtjänst-lagen (SoL) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska kunna utgå från att vårdgivaren – en kommun eller ett privat företag – säkerställer att bostaden blir ändamålsenlig för den enskilde. Biståndsprövningen enligt SoL och insatsbedömningen enligt LSS syftar till att åstadkomma ett fungerande boende utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Det är därför inte rimligt att personen själv ska vara tvungen att söka bostadsanpassningsbidrag för att uppnå detta.

Enligt Boverket bör i en sådan situation vårdgivaren – kommunen eller ett privat företag – och den enhet inom kommunen som har beviljat insatsen enligt SoL eller LSS inleda en diskussion med den boende om hur de nya behoven kan tillgodoses på bästa sätt. Kan det ske genom att bostaden anpassas eller genom att personen väljer att flytta till och beviljas ett annat boende enligt SoL eller LSS? Kostnaden för en eventuell anpassning får i ett sådant fall regleras inom kommunen eller mellan kommunen och en eventuell privat vårdgivare.

Förvaltningen instämmer i att de särskilda boendeformerna självfallet ska vara anpassade så att de kan ta emot personer med funktionsnedsättningar så att dessa inte när de beviljats sådant boende ska behöva ansöka om bostadsanpassningsbidrag. Däremot anser förvaltningen att det ska kunna vara möjligt att söka bidrag till behov som kan uppstå efter hand. Det går inte att förutse om och när sådana behov uppstår och då är det en trygghet för den enskilde att det ska vara möjligt att bo kvar efter anpassning av bostaden. Boende i särskilda boendeformer ska ses som ett permanent boende som ska kunna anpassas efter den enskildes behov.

Förvaltningens erfarenhet är att bostadsanpassningsbidrag för de som behöver det och som bor i särskilda boendeformer fungerar bra. Kostnaden för bostadsanpassningsbidrag i särskilda boendeformer är också blygsam. För 2013 uppgick den till mindre än 1 procent av den totala kostnaden för bostadsanpassningsbidrag.

Förvaltningen anser också att förslaget att bostadsanpassning måste godkännas av fastighetsägare/ bostadsrättsförening är problematiskt. Syftet med lagen om bostadsanpassningsbidrag är att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att kunna leva som andra. Den föreslagna bestämmelsen innebär att anpassning kan nekas och att den sökande därmed inte kan bo kvar i sin bostad.

Den möjlighet som finns för fastighetsägare/ bostadsrättsförening att få återställningsbidrag för borttagande av genomförda bostadsanpassningsinsatser bör vara tillräcklig garanti för att bostadsanpassning ska kunna beviljas alla som behöver det. Bostadsanpassningsåtgärder som förbättrar en bostads tillgänglighet borde inte heller behöva

nedmonteras i någon större utsträckning.

I relation till antalet beviljade bostadsanpassningsbidrag är antalet beviljade återställningsbidrag mycket lågt. Av Boverkets rapport Bostadsanpassningsbidragen 2013, 2014:21, framgår att av 232 svarande kommuner hade 110 kommuner vid minst ett tillfälle beviljat återställningsbidrag under år 2013. Kostnaden för återställningsbidrag var cirka 1 procent av den totala kostnaden för beviljade bostadsanpassningsbidrag om 1 060 miljoner kronor.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets kontorsyttrande daterat den 10 september 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret redogör här först för sina generella synpunkter på förslaget. Därefter kommenteras varje del av förslaget. Vi har i vårt remissvar valt att kommentera de delar vi anser vara av störst vikt och där vi bedömer att vi har viktig kompetens att bidra med.

Generella synpunkter

Stadsbyggnadskontoret konstaterar att en uppdatering av lagen behövs då nuvarande lag trädde i kraft för över 20 år sedan, samtidigt som omvärlden och andra regelverk har förändrats.

Förslaget innebär en del förtydliganden utifrån rättspraxis, vilket kontoret ser som positivt. Dock kommer flera av förslagen att innebära ökade kostnader för kommunen, vilket också Boverket redovisar som en konsekvens. Stockholms stad har idag en kostnad för bidragsgivning på cirka 95 miljoner kronor per år. Denna kan förväntas öka väsentligt med förslaget, bland annat till följd av att lagförslaget föreslås omfatta en utökning av bostadsanpassningsåtgärder som utökade områden för bidragsgivningen, rehabiliteringsåtgärder, brandskydd med mera.

Stadsbyggnadskontoret anser inte att det är görligt att bostadsanpassningen måste godkännas av fastighetägaren/bostadsrättsförening, vilket föreslås av Boverket. Det kan i vissa fall leda till att en ansökan av bostadsanpassning avslås, vilket sin tur leder till att den sökanden tvingas flytta eller inte får de åtgärder som den är berättigad till enligt lagstiftningen. Fastighetsägaren bör naturligtvis alltid vara informerad om större bostadsanpassning ska göras, men då lagförslaget går längre än så bedömer stadsledningskontoret att detta kan få negativa konsekvenser för den enskilde. Det väsentliga ur ett rättsperspektiv är att lagen klargör vilka rättigheter som finns, med eller utan fastighetsägarens godkännande. Korshänvisningen mellan olika paragrafer skapar också en otydlighet i detta avseende.

Boverkets förslag att utesluta särskilda boenden från möjligheten till bostadsanpassningsbidrag anser kontoret vara bra för den enskilde personen. Vid placering på ett boende ska man kunna utgå från att det finns den utrustning som krävs. Det ska inte vara upp till den enskilde som har beviljats en boendeplats att säkerställa detta. Vidare tror kontoret att, genom att utesluta särskilda boenden från bostadsanpassningsbidraget, så finns incitament för kommunerna att ställa hårdare krav på bostädernas utformning när driften av verksamheten upphandlas. Gränsdragningen mellan bostadsanpassningsbidraget och vårdgivaren bör också vara tydligt, då det minskar risken att den enskilde hamnar i ett gränsland mellan olika beslutsfattande myndigheter. Förhoppningsvis kan också ärendehantering bli effektivare om ansvarsfördelningen är tydliggjord.

I syfte att minska förekomsten av antalet dödsbränder i ordinarie bostad föreslår Boverket i sitt förslag att även olika typer av automatiska släcksystem eller dylikt bör omfattas av bostadsanpassningsbidraget. Detta skulle gälla i de fall funktionsnedsättningen ökar risken för förekomsten av dödsbränder. Stadsbyggnadskontoret anser att det är en

mycket angelägen fråga att minska förekomsten av dödsbränder. Kontoret bedömer dock att det är tveksamt om det ansvaret kan läggas på den enskilde, eller att den enskilde kan förväntas ha den kompetens som krävs för att bedöma behov och funktion i denna typ av installationer och funktioner, samt risken för dödsbränder. Kontoret anser att det inte har med ändamålsenligheten i boendet att göra, utan snarare med säkerheten. Brister i detta är inget som den boende självklart upplever i sin vardag, utan är snarare något som uppmärksammas genom särskilda kunskaper eller - i värsta fall - genom tragiska, enskilda händelser.

Stadsbyggnadskontoret anser vidare att det som föreslås om att kommunen också ska utföra vissa åtgärder skapar otydlighet. Kommunen blir då både utförare och beslutsfattare. Det innebär också potentiellt att kommunen konkurrerar med privata aktörer på marknaden. Sannolikt kommer då upphandlingar att behövas, och då innebär det ändå inte den lättnad som förslaget sannolikt var tänkt att bli.

Boverket har belyst möjligheterna till återanvändning av hissar och större installationer som finansierats med bidrag. Återanvändning är i grunden positivt men förslaget är inte tydligt avseende hur det praktiskt ska lösas, om utrustningen egentligen ägs av den som fått bidraget och inte av fastighetsägaren eller kommunen. Vidare anser kontoret att det kommer att utvecklas olika praxis för hur stödet tar sig uttryck, beroende på hur respektive kommun förhåller sig till de olika vägar som finns. De alternativ som kommer kunna erbjudas är kontantbidrag, utförande från kommunen samt överlämnande av begagnad produkt och såklart, en kombination av en eller flera av dessa tre. Likhet inför lagen torde vara svårt att bedöma, liksom att kostnaderna för bidraget kommer att se helt olika ut i olika kommuner eftersom dessa kommer att använda sig av de tre varianterna i olika utsträckning eller i olika kombinationer.

Synpunkter på förslagets delar

Kapitel 1 Författningsförslag

1-2 §§

Tillstyrker förslaget.

3 §

Vi ställer oss frågande till den hänvisning som finns i tredje stycket till 18 § i samma förslag. Denna skrivning skapar otydlighet i lagen. Dels kan det uppfattas som en dubbelreglering. Dels är den att betrakta som en hänvisning, och det torde vara onödigt att i samma lag korshänvisa mellan paragrafer.

4 §

Tillstyrker förslaget.

5 §

Vi har svårt att tyda den laghänvisning som finns i första meningen. Avser denna hänvisning punkt 8 och 9 i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade?

I övrigt tillstyrker vi förslaget som vi anser bättre tydliggör gränsdragningen mellan vårdgivare och bostadsanpassningsbidraget. Risken för att sökanden ska komma i kläm mellan beslutsfattare minskar och förhoppningsvis kan ärendena löpa snabbare igenom systemen om ansvarsfördelningen tydliggörs.

6 §

Första stycket

Vi ställer oss frågande till formuleringen ”Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att anpassa och komplettera fasta funktioner i och anslutning till en bostad”. Vi tolkar det som att motorvärmare till bil inte omfattas, liksom takmonterade personlyftar och tvättmaskiner i hyreslägenheter. Inte heller elrullstolar, garage till sådana, samt trappklättrare? Vi menar att

dessas inte är fasta funktioner och att formuleringen i första stycket bör ändras om avsikten är att garage till elrullstol ska omfattas av bidrag.

Andra stycket första meningen

Det anges att bidrag ska kunna utgå till förflyttningar till en rad funktioner i bostaden, såsom uteplats i direkt anslutning till bostaden. Vad avser då "direkt anslutning"? Ett förtydligande önskas.

Slutligen anges i Författningskommentarerna, avseende 6 § andra stycket första meningen att de funktioner som är bidragsberättigade för en rad behov också ska kunna utföras av personen själv, även om det kan finnas andra som skulle kunna utföra sysslorna. Vi tolkar det som att bidrag ska beviljas för dörrautomatik på ytterdörrar och andra dörrar även till personer som alltid åtföljs av ledsagare eller motsvarande.

Andra stycket andra meningen

Tanken med ändringen är vällovlig, men såsom skrivningen nu är formulerad blir det sannolikt rättsosäkert på grund av den otydlighet som uppstår. Såsom det nu är skrivet kräver det av beslutsfattare av bidraget, att dessa ska ha kontroll på vilka hjälpmedel och i vilken omfattning dessa beviljas av sjukvårdshuvudmannen.

7 §

Första och andra punkten

Tillstyrker förslaget

Tredje punkten

Troligen en fördyrande punkt för bostadsanpassningsbidraget, både vad avser "särskilt anpassat brandvarningssystem" samt "lätt monterbara automatiska släcksystem", som nämns i författningskommentarerna. Förslaget kräver vidare en stor administration gällande installation, service och återtagande för kommunen. Vidare bör verksamheter som bedriver särskilda boenden redan från början ha tillgodosett dessa särskilda behov vad avser brandskydd för den grupp av boende som de bedriver verksamheten gentemot. Jmf 5 § i förslaget.

I övervägandena till 5 § i förslaget framgår det att bidraget bara är ett komplement till redan fungerande utlåningssystem av utrustning inom socialtjänsten och missbrukarvården.

I 6 § 1a och 2a stycket framför Boverket i sitt författningsförslag att bostadsanpassningsbidrag ska lämnas för att **anpassa** och **komplettera fasta** funktioner i och i **anslutning** till en bostad. Det framförs att åtgärderna ska vara **ändamålsenliga** och att de ska vara **nödvändiga** för personen med funktionsnedsättning.

I 7 § 3p i författningsförslaget angående en ny bostadsanpassningslag anför Boverket att åtgärder som förbättrar brandsäkerheten inne i bostaden ska anses som en grund för att erhålla bostadsanpassningsbidrag om det är nödvändigt att personen med funktionsnedsättning ges ett förstärkt brandskydd.

Boverket anför i sina överväganden angående Bostadsanpassningsbidrag till vissa brandskyddsåtgärder (9.7) att bidrag endast ska lämnas om det med hänsyn till funktionsnedsättningen är nödvändigt att personen ges ett förstärkt brandskydd för att bostaden ska vara ändamålsenlig. Ordet "Ändamålsenlig" bör ersättas med ordet "säker" då en bostad kan vara "ändamålsenlig" även utan brandskydd.

Fjärde punkten

Här kommer det sannolikt att bli svåra prövningar vad avser om behovet kan lösas på annat sätt genom omdisponering eller ändrad användning av bostadens utrymmen. Detta då det sällan är möjligt att värna integriteten på den nivån som avses inom befintlig bostadsyta, vad avser exempelvis toalett med handfat liksom pentry. Det saknas vidare vägledning i hur denna del ska tolkas mera specifikt, såsom i vilken omfattning det krävs personlig assistans

eller sjukvårdspersonal i tid och i antal personer innan dessa åtgärder krävs. Dessutom kan det uppstå en problematik om det inte är ett egna hem utan en lägenhet. Vem intygar att den personliga integriteten inte värnas?

8 §

Denna skrivning begränsar starkt möjligheterna till att tolka begreppet ”väsentligen andra orsaker” i de enskilda fallen. Såsom skrivningen är föreslagen så kan endast det som anges i punkterna vara just väsentligen andra orsaker vilket är väl snävt.

Första punkten

Tillstyrker förslaget.

Andra och tredje punkten

Här anges i Författningskommentarer att hela och fungerande funktioner, även om de är omoderna och avviker från hur nya bostäder utrustas eller inreds, inte ska medföra att sökanden ska gå miste om bidrag. Detta kan då tolkas så att byggstandarder som förändrats över tid också kan uppgraderas med hjälp av bidrag (såtillvida att övriga förutsättningar också är uppfyllda för att beviljas bidrag). Ett sådant exempel är ledstång som är en förhållandevis modern standard i trappor och som nu alltså kan uppföras med hjälp av bidrag. Vidare kan också entredörrar som uppförts i tider då tillgänglighet inte var en prioriterad fråga, och som därmed är tunga att öppna eller är försedda med dörrstängare som försvårar öppnandet, omfattas. Här kommer sannolikt kostnaderna för bidraget öka.

Fjärde punkten

Att enligt detta förslag bevilja bidrag till sökanden i fastigheter där byggherren brutit mot bygglagstiftningen kommer väsentligen öka bidragskostnaden.

9 §

Dessa förtydliganden rörande så kallade ”flyttärenden” är efterlängtrade och underlättar för kommunerna i den del som avser att bedöma bostadsmarknaden och sökandes möjligheter att finna en lämpligare bostad. Dock anges i Författningskommentarer att bidrag ska kunna beviljas för uppförande av enklare förråd för rullstol – hur hänger detta ihop med det som anges i Författningskommentarer till 6 § första stycket där hjälpmedel som inte har någon direkt koppling till den aktuella bostaden, till exempel elrullstolar, inte kan beviljas bidrag?

Vidare anges att det inte ska göras någon helhetsbedömning i fråga om bostadens lämplighet – hur kopplas det då ihop med lagens portalparagraf 1 § där det anges att personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet till ett självständigt liv? Där tolkningen av ”självständigt” innebär en helhetsbedömning, så till vida att bidrag för enklare åtgärder inte kan beviljas om sökanden också samtidigt ansöker om en hiss, eller att det föreligger behov av hiss eftersom självständigheten ändå inte kan uppnås utan hissen.

10 §

Bra att kravet på fastighetsägarens medgivande blir klart och tydligt, lyfts upp i lagen, samt att den enskilde ytterligare skyddas mot kostnader för återställande. Innebär detta i förlängningen att vi ska kräva in fastighetsägarens medgivande innan beslut om bidrag? Eller att vi ska fatta positiva beslut endast om detta medgivande finns, och inte som nu fatta positiva beslut trots att medgivande saknas (enligt Högsta förvaltningsdomstolen, dom 2014-12-09, målnummer 3135-14)? Att det saknas intyg om att någon återställning inte behöver ske från fastighetsägaren får inte längre vara en avslagsgrund i ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Det framgår av en dom från Högsta förvaltningsdomstolen. En annan följd av domen är att en sökande har rätt till bidrag, även om det saknas intyg från fastighetsägaren om att åtgärderna överhuvudtaget får utföras. Det framgår av en senare dom från Kammarrätten i Jönköping.

Av erfarenhet bedömer kontoret att verksamheten, om den är alltför restriktiv med återställningsbidrag, får färre godkännanden från fastighetsägare, och således färre anpassningar.

11 §

Första stycket första punkten

Tillstyrker förslaget.

Första stycket andra punkten

Tillstyrker förslaget och ser det som väsentligt att det ges möjlighet att ånyo bedöma behovet av åtgärden för sökanden.

Andra och tredje stycket

Tillstyrker förslaget.

12 §

Här förtydligas och utökas vad som avses med bidrag för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder, vilket är i väsentliga delar mera omfattande än det tidigare begreppet ”ta bort anordningar”. Denna utökning kommer sannolikt medföra ökade kostnader för bidraget, samt en ökad arbetsinsats då det i varje enskilt fall också ska bedömas vad som är att betrakta som normalskick. Ytterligare förtydligande i denna paragraf önskas.

13 §

Första stycket

I nuvarande lag anges fler villkor för att återställningsbidrag ska kunna utgå. Dessa villkor tas i förslaget bort vilket sannolikt ökar kostnaderna för återställningsbidraget.

Andra stycket

Tillstyrker förslaget.

14 §

Vi är tveksamma till att vinsten av övertagande blir tillräckligt stor för att motsvara de kostnader som det kommer att föranleda. Vidare blir det ännu en administrativ och fysisk uppgift för kommunen att hantera, samtidigt som fastighetsägare och/eller andra ser det som en utväg för att få undan utrustningen och slippa hanteringen av reparation och underhåll mm.

15 §

Såsom denna paragraf är utformad så kommer det sannolikt att vara helt avgörande från kommun till kommun hur du som sökande kommer kunna få din anpassning. De alternativ som kommer kunna erbjudas är kontantbidrag, utförande från kommunen samt överlämnande av begagnad produkt och, såklart, en kombination av en eller flera av dessa tre. Likhet inför lagen torde vara svårt att uppnå, och kostnaderna för bidraget kommer se helt olika ut i olika kommuner till följd av att man kommer att använda sig av de tre varianterna i olika utsträckning.

Citat från rapport Uppdragsforskningsrapport 2009:5, Tobias Indén, ISSN-nr 1652-8069, Konkurrensverket 2009:

”Ett kommunalt engagemang på den öppna marknaden skapar som utgångspunkt i sig inte några egentliga konkurrensproblem, utan dessa uppkommer strängt taget först då kommunerna och deras företag agerar på ett sätt som inte är marknadsmässigt. Ett exempel på ett sådant agerande är tillhandahållande av tjänster till en kostnad som understiger marknadspriset. Anledningarna till att kommunala aktörer kan tillhandahålla tjänster på villkor som inte är marknadsmässiga är flera. Den främsta orsaken är emellertid att

kommunala aktörer i många fall gynnas på olika sätt av den egna kommunen, vilket normalt är kommunalrättsligt accepterat med hänvisning till den s.k. underskottsprincipen, samtidigt som de kommunala aktörerna vanligtvis också ska följa självkostnadsprincipen [...] Då kommunala aktörer inte sällan har fördelar som inte är marknadsmässigt betingade, vilka de privata företagen inte kommer i åtnjutande av, kan konstateras att det inte alltid råder full konkurrensneutralitet mellan privata och kommunala aktörer då de möts på den öppna marknaden.”

16 §

Tillstyrker förslaget.

17 §

Tillstyrker förslaget.

18 §

Tillstyrker förslaget.

19 §

Att utreda huruvida anpassningen helt eller till del har finansierats via exempelvis ROT-avdrag eller försäkringar kräver resurser och tillgång till uppgifter som idag inte finns tillgängliga för kommunen. Det saknas i rapporten beskrivning av hur utbetalning ska ske och eventuella för- och nackdelar med de olika utbetalningsmetoderna. Några exempel är att betalning sker till sökande efter redovisning av faktiska kostnader, eller att betalning sker till den entreprenör som utfört arbetet efter redovisning av faktiska kostnader. Vidare saknas utredning/förtydliganden kring hur det ska säkerställas att den anpassning som kommunen beslutat om verkligen är utförd i enlighet med beslutet för det fall det är fråga om kontantutbetalning.

20 §

Tillstyrker förslaget.

21 §

Tillstyrker förslaget.

22 §

Förslaget är en utveckling av nuvarande 3 § och vi förstår det som att ansvarig tillsynsmyndighet kommer att pekas ut i de kommande föreskrifterna. Vi antar alltså att ansvarig tillsynsmyndighet kommer att pekas ut.

I nyare lagstiftning anges inte tillsyn som begrepp utan man har från regeringens sida valt att använda begreppet offentlig kontroll. Nytt textförslag skulle därför kunna vara följande: Offentlig kontroll av efterlevnaden av denna lag, de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen utövas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

23 §

Tillstyrker förslaget.

24 §

Första stycket

Föreslår ett tillägg enligt följande:

,om det har meddelats

1. enligt denna lag,

2. enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Andra stycket

Tillstyrker förslaget.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Tillstyrker förslaget.

Kapitel 9 Överväganden

9.1 Utgångspunkter

9.2 Bidragstagarkretsen

Bra med den uppdatering av synen på samhället som avspeglar sig i förslaget till 4 och 5 §§.

9.3 Särskilda boendeformer ska inte anpassas med stöd av bostadsanpassningsbidrag

Se svar under 5 § ovan.

9.4 Fastighetsägarens medgivande

Att det klargörs hur hanteringen ska ske, med eller utan fastighetsägarens godkännande, är väsentligt ur ett rättssäkerhetsperspektiv för den enskilde. Med nuvarande förhållanden, där verksamheten förväntas fatta positiva beslut där alla delar är uppfyllda utom medgivandet från fastighetsägaren, skapar problem för både sökanden (som kanske inte förstår vidden av att inte ha medgivandet fullt ut) och eventuella entreprenörer som sökanden anlitar för utförande av den anpassning som bidrag beviljats för, och som i sin tur kanske inte heller uppfattat att medgivandet saknas. Genom denna ändring kommer gränsdragningen bli tydligare och ärendets utfall speglar verkligheten för den som inte är så kunnig rörande förvaltningsrätt, civilrätt och bostadsanpassningslagen. Jmf svaret på 10 §.

9.5 Återställningsbidrag

Här ställs det höga krav på handläggningen, då det förväntas att återställningen ska innebära ”normalskick” och inte bara ”ta bort anordningar”. Jmf svaret på 12-14 §§.

9.6 Bostadsanpassningsbidrag för att anpassa och komplettera fasta funktioner

Jmf svaret på 6 §. Andra stycket andra meningen.

I denna del kommer det ställa stora krav på beslutsfattare inom både landsting och kommun för att inte sökanden ska komma i kläm. Tanken med ändringen är vällovlig, men såsom skrivningen nu är blir det sannolikt rättsäkert till följd av den otydlighet som uppstår. Så som det nu är skrivet kräver det av beslutsfattare av bidraget att dessa har kännedom om vilka hjälpmedel som finns tillgängliga på marknaden, och i vilken omfattning dessa beviljas av den enskilda vårdgivaren (eller motsvarande) inom kommun och landsting (sjukvårdshuvudmannen). Detta synes orimligt. Vidare är det ett tänkbart scenario att det kommer skilja sig mellan landstingen vad beträffar vilka hjälpmedel som erbjuds. Det finns också en påtaglig risk att det sparas in på vissa hjälpmedel när det finns en annan finansiering för samma åtgärd.

9.7 Bostadsanpassningsbidrag till vissa brandskyddsåtgärder

Jmf svaret på 7 § ovan.

Givetvis föreligger förhöjd risk för just brand för vissa sökandegrupper. Denna förhöjda risk lär man dock inte kunna komma åt med hjälp av bidragsberättigade åtgärder. Vi anser att dessa åtgärder bör vara av annan karaktär, exempelvis inom ramen för socialtjänstlagen, med handläggare som kan ta ett helhetsgrepp kring den enskildes situation och behov och utifrån dessa sätta in lämpliga åtgärder.

9.8 Bostadsanpassningsbidrag för att värna integriteten

Jmf svaret på 7 § ovan.

Paragrafen är skriven så vid att det går att tolka ut många lösningar för att värna integriteten. Viktigt att påpeka är att det inte ska röra sig om arbetsmiljöfrågor, för de har annan huvudman som ansvarig än den som ansvarar för bostadsanpassningsbidraget. Då kvartstår integritetsfrågor som rör förhållandet mellan sökanden och vårdgivaren samt sökandes familj eller hushållsmedlemmar. Dessa åtgärder kan bli hur stora som helst och det bör införas någon form av rimlighetsbedömning utifrån om det föreligger konstant vårdbehov eller ej, samt rörande vad som är integritetsvärnande.

9.9 Bestämmelsen om väsentligen andra orsaker preciseras

Jmf svaret på 8 § ovan. Här avses de delar i förslaget som innebär att kommunen övertar en del av byggherrens ansvar för att bostäder byggs enligt de tillgänglighetskrav som finns. Att lägga över ansvaret för kostnaderna för tillgänglighetsanpassningen på kommunen innebär inget incitament för byggherren att se till att de byggnader som uppförs följer gällande krav. Istället riskerar regleringen att bygga in och skapa ytterligare svårigheter för kommunerna att se till att bostäder byggs på ett korrekt och tillgängligt sätt. Förslaget riskerar även att innebära stora kostnader för kommunerna. Om en byggherre exempelvis låtit uppföra ett flerbostadshus där badrummen gjorts för trånga för att kunna anpassas kan förslaget innebära att kommunen tvingas bekosta omrenovering av samtliga badrum. När balkonrenoveringar gjorts, där det blivit en nivåskillnad eller felvända balkongdörrar ur ett tillgänglighetsperspektiv, och det innebär en försämring jämfört med tidigare förhållanden, kan också kostnaden falla på kommunen. Det kan inte anses vara rimligt eller eftersträvsansvärt att kommunen ska "täcka upp" för brister i tillgängligheten, även om en enskild riskerar att komma i kläm och ärendet kan dra ut på tiden.

9.10 Bostadsanpassningsbidrag vid byte av bostad

Jmf svaret till 9 § ovan.

Det är positivt att inte behöva bevisa bostadsmarknadens möjligheter såsom verksamheten behöver göra i nuläget. Det är önskvärt med förtydliganden, men konsekvensen av den föreslagna skrivningen är sannolikt att administrationen ökar, otydligheten ökar, samt att hela idén med "självständigt liv", det vill säga helhetslösningar, faller då någon sådan inte ska göras enligt detta förslag. Det anges att hiss till ett våningsplan är okej men inte flera, men ändå kan anpassningar göras i andra delar av huset, trots att sökanden inte kan leva ett självständigt liv i bostaden till följd av att hiss saknas. En utveckling som hade varit bra i lagstiftningen är möjligheten till att kunna lämna förhandsbesked till sökanden som står i läge att köpa ny bostad, med tanke på den pressade bostadssituationen. Dessa förhandsbesked skulle behöva vara åtminstone en vägledning, även om dess juridiska status behöver utredas. Det skulle dock sannolikt bespara handläggare, beslutsfattare och sökanden både tid, resurser och frustration.

9.11 Bostadsanpassningsbidrag för reparationer

Jmf svaret på 11 § ovan. Det är bra att en förnyad prövning görs när utrustningen behöver uppdateras då förhållandena kan förändras över tid och det gör ärendet mera aktuellt.

9.12 Bostadsanpassningsbidrag genom ett särskilt åtagande från kommunen utföra åtgärder

Jmf svaret på 15 § ovan. Detta förslag skapar fler frågor och otydligheter än det löser problem som vi ställs inför. Såsom det är skrivet blir kommunen både beslutsfattare och utförare samt konkurrerar med privata aktörer på marknaden. Sannolikt innebär förslaget att upphandlingar kommer att behöva göras, och då innebär förslaget inte den lättnad som avsågs.

9.13 Återanvändning av produkter som tidigare finansierats med bostadsanpassningsbidrag

Jmf med 14 § ovan.

9.14 Möjlighet för fastighetsägare att överta bostadsanpassningsbidrag

Jmf med svaret på 18 § ovan.

9.15 Övriga frågor; ny lag, handlägningsbestämmelser m.m.

Jmf med svaret på 16-17 §§ och 19-24 §§.

Äldreförvaltningen

Äldreförvaltningens kontorsyttrande daterat den 19 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

För många äldre som drabbas av funktionsnedsättningar möjliggör bostadsanpassningsbidraget ett kvarboende i det ordinära boendet. Tidigare har bidraget till stor del använts till att förbättra den fysiska tillgängligheten i bostaden och i närmiljön. I takt med att allt fler äldre med kognitiva funktionsnedsättningar bor kvar i sitt eget boende ställs dock andra krav på bostadsanpassningar, bl.a. när det gäller brandsäkerheten. Förvaltningen välkomnar därför förslaget om att bostadsanpassningsbidraget ska kunna användas för ett utökat brandskydd utöver det som alla bostäder bör vara utrustade med. I vissa fall kan det krävas t.ex. ett monterbart automatiskt släcksystem för att uppnå ett ändamålsenligt brandskydd.

Vidare anser förvaltningen att förslaget att fastighetsägaren av flerfamiljshus ska kunna ta över ett bostadsanpassningsbidrag för åtgärder i allmänna utrymmen är bra, inte minst ur ett kostnadseffektivt perspektiv. Som exempel kan nämnas dörröppnare i porten i ett flerfamiljshus. Idag är det vanligt med individuella lösningar med fjärrkontroll som endast kan användas av den som ansökt om bostadsanpassningsbidraget. Om fastighetsägaren kan överta bidrag kan istället en permanent dörröppnare installeras som kan användas av flera. Utöver detta kan många otydligheter gällande ansvar för reparationer, försäkring etc. undvikas.

Även förslaget om möjligheten att återanvända produkter, t.ex. hissar, som tidigare finansierats av bostadsanpassningsbidraget har, enligt förvaltningens uppfattning, både ekonomiska och miljömässiga fördelar.

I utredningen föreslås att bostadsanpassningsbidraget inte ska kunna användas för individuella anpassningar i särskilda boendeformer. Förvaltningen delar i stort utredningens uppfattning att en person som beviljas ett biståndsbedömt boende ska kunna utgå från att vårdgivaren säkerställer att bostaden är ändamålsenlig för den enskilde. I utredningen påpekas att kostnader för bostadsanpassning i särskilda boendeformer endast utgör 1 procent av de totala kostnaderna vilket tyder på att så också är fallet.

Det är dock viktigt att beakta att begreppet ”särskilda boendeformer” omfattar många olika typer av boenden, bl.a. servicehus som i många avseenden liknar ett ordinärt boende. Generellt sett har lägenheter i servicehus en god tillgänglighet som fungerar för personer med funktionsnedsättningar. Ibland kan det dock krävas vissa individuella anpassningar för en enskild person, anpassningar som inte är lämpliga för nästa hyresgäst. Behoven kan också uppstå efter att den enskilde flyttat in. Detta kan komma att innebära betydande kostnader för en enskild fastighetsägare eller vårdgivare, något som i sin tur på sikt kan påverka hyreskostnaderna för de boende. Enligt förvaltningens uppfattning finns inte heller några starka incitament för att bostadsanpassningsbidrag inte ska kunna användas i särskilda boendeformer med tanke på att dessa utgör en så ringa del av de totala kostnaderna.

Vidare är förvaltningen tveksam till förslaget om att det krävs ett medgivande från hyresvärd eller bostadsrättsförening för anpassningsåtgärder innan bidrag kan beviljas. Självklart ska fastighetsägaren alltid vara vidtalad om större anpassningsåtgärder ska

genomföras men förslaget kan innebära att en sökande nekas möjligheten att bo kvar i sin bostad. Förslaget om utökade möjligheter för hyresvärdar och bostadsrättsföreningar att få bidrag för att återställa anpassningar bör räcka för att garantera att nödvändiga bostadsanpassningar kan genomföras.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2015 följande.

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen välkomnar de föreslagna förändringarna, då de sammantaget underlättar för såväl den enskilde som för handläggare inom kommunen och fastighetsägare. Förvaltningen utgår ifrån att eventuella ekonomiska konsekvenser för staden blir belysta av stadsbyggnadsnämnden och/eller stadsledningskontoret. Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet överlämnas som svar på remissen.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2015 följande.

Att lämna förvaltningens skrivelse som svar.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig bakom Boverkets översyn och förslag till förändringar av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m.

Stadsdelsförvaltningen vill särskilt lyfta fram från det nya förslaget att personer med kognitiva funktionsnedsättningar, ska ges möjlighet att kunna beviljas bidrag för ett utökat brandskydd i det egna hemmet.

En annan punkt att lyfta fram är fastighetsägares möjligheter att kunna ta över rätten till bidrag för åtgärder i allmänna utrymmen, resurserna kan därmed återanvändas och bli fler medborgare till gagn.

En nackdel kan vara att bidraget föreslås att inte omfatta särskilda boendeformer. Detta innebär att personer boende i servicehuslägenhet inte kommer att omfattas av lagen. Förvaltningens uppfattning är att även servicehus bör omfattas av lagstiftningen.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2015 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget. Ett tydligare regelverk har förutsättningar att ge den enskilde en större förutsägbarhet och en ökad rättssäkerhet i handläggningen.

Förslaget innebär enligt Boverket en viss ökning av kostnaderna för kommunerna avseende bostadsanpassningsbidrag, till följd av de nya villkor för bidrag som föreslås. I rapporten framkommer även vissa frågeställningar bland annat om brandskyddsåtgärder ska ingå i bidragssystemet eftersom brandskydd är ett fastighetsägaransvar.

Förvaltningen anser att frågeställningarna om ökade kostnader med anledning av förslaget samt om brandskyddsåtgärder ska ingå i bidragssystemet bör utredas vidare.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande daterat den 24 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder är positiva till förslaget om ny lag för bostadsanpassningsbidrag och välkomnar den ökade tydligheten kring såväl ansökningsförfarandets möjligheter och avgränsningar som förtydligade skyldigheter och rättigheter för kommuner och fastighetsägare (*bilaga 1*).

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Med dagens lagstiftning krävs ett godkännande av fastighetsägaren för åtgärder i fastigheten/lägenheten. Detta krav kvarstår och är positivt men en viss oklarhet beträffande rätten att få återställningsbidrag uppstår i jämförelse mellan 10§ och 12§. Paragraf 10 slår fast att fastighetsägaren inte har rätt att kräva hyresgästen på kostnader för återställande. Paragraf 12 beskriver rätten till bidrag för återställning. Här är det viktigt att det finns en tydlighet i formuleringen som inte lämnar utrymme för tolkningar som kan leda till att bidraget inte kan utnyttjas. Exempelvis får kommunens ekonomi inte vara avgörande för att denna rätt kan nyttjas. Det är också viktigt att bidraget ger full kostnadstäckning för återställningen.

Övertagande av bidrag föreslås kunna ske enligt 18§ om den sökande medger detta. I dessa fall förlorar fastighetsägaren rätten till återställningsbidrag. Detta kan leda till att viljan att bistå de hyresgäster som är i behov av anpassning minskar.

När det gäller större åtgärder vore ett helhetsansvar från kommunen önskvärt. Dock kan i vissa fall fastighetsägaren ta ett ansvar. Ett exempel där ett övertagande kan vara positivt är installation av trapphiss. Då det föreligger myndighetskrav på regelbunden besiktning av hissar är det lämpligare att fastighetsägaren tar detta ansvar då fastighetsägaren redan har ett ansvar att tillgodose myndighetskrav i sina fastigheter. Om den enskilda bidragstagaren skall ansvara för detta finns risk att hissarnas säkerhet på sikt äventyras. Det är dock en förutsättning att återställningsbidraget för fastighetsägaren inte förloras i dessa fall.

Bolaget ser mycket positivt på möjligheten i 7§ att åtgärder för att höja brandsäkerheten kan ingå i de åtgärder som ger rätt till bidrag. Idag är samtliga lägenheter försedda med brandvarnare, det kan dock vara otillräckligt beroende på vilken grad av funktionshinder som den sökande har. Exempelvis möjlighet till vidarekoppling av brandlarm kan i många fall rädda liv (*bilaga 2*).

Micasas remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Det är bra att en översyn av Lagen om bostadsanpassningsbidrag har gjorts. Lagen är en s.k. rättighetslag, som medför att lagens bestämmelser måste vara tydliga och förutsebara både för de enskilda som omfattas av lagens bestämmelser och för dem som har att handlägga och

besluta i ärenden med stöd av bestämmelserna. Då lagen varit i bruk sedan den 1 januari 1993, för att reglera bidrag till anpassning av bostäder för att ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende, är såväl en språklig översyn som förslag till helt nya bestämmelser en naturlig del i att utforma lagen så att den anpassas till dagens förutsättningar.

Bilagt redovisas Micasas synpunkter utifrån punkterna som redovisas i Boverkets skrivning (*bilaga 3*).

Stockholmshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshem berörs årligen av ett flertal bostadsanpassningsärenden och upplever utifrån sina erfarenheter att en översyn i syfte att förtydliga lagen om bostadsanpassningsbidrag är värdefull. I dagsläget bekostar bolaget en del av kostnaderna som egentligen täcks av bostadsanpassningsbidraget då kännedomen om hur processen fungerar inte är tillräckligt hög.

Bolaget ser positivt på att, mot ett bidrag, överta ansvaret för vissa anpassningsåtgärder. I synnerhet i fall där mer långsiktigt hållbara åtgärder kan införas – som exempelvis att anpassa markförhållanden istället för att installera en ramp. Bidraget kan då fungera som en del av finansieringen.

För bostadsanpassningsåtgärder som innebär en högre återställningskostnad kommer bolagets hållning till att överta ansvaret att vara mer restriktiv.

Vidare ställer sig Stockholmshems bakom förslaget att införa lättnader i bestämmelserna gällande återställningsbidrag. I synnerhet anses det värdefullt att anvisningsrätten tas bort då det många gånger är svårt att hitta en ny hyresgäst som matchar de befintliga anpassningarna på ett bra sätt.

Slutligen upplever bolaget att det idag är otydligt hur ansökan om återställningsbidrag ska gå till. Därför välkomnas särskilt att lagförslaget kompletterats med bestämmelser som reglerar handläggningen av bidragsärenden och då särskilt återställningsbidrag (*bilaga 4*).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen välkomnar de föreslagna förändringarna av lagen om bostadsanpassningsbidrag. Utgångspunkten med förändringarna har varit att förtydliga bestämmelser så att de blir förutsägbara, vilket minskar utrymmet för tolkning.

I det nya förslaget till lag lyfts fastighetsägarens medgivande in som en förutsättning för beviljande av anpassningsåtgärder om bostaden innehas med hyres- eller bostadsrätt. Fastighetsägaren ska även utfästa sig att inte kräva ersättning av bidragstagaren för återställning av bostaden eller allmänt utrymme vid avflyttning eller i annat fall. Fastighetsägaren behöver redan när en anpassningsåtgärd beviljas veta hur återställningen ska finansieras och om bidrag kan erhållas.

Koncernledningen ser därför positivt på att det införs lättnader för att få återställningsbidrag för fastighetsägare och att återställningsbidrag kan lämnas till fler åtgärder än enbart borttagande av anordning. En sådan förändring bör kunna bidra till att en ökad öppenhet för fastighetsägare att bidra till bostadsanpassningar. Det är dock viktigt att återställningsbidraget ger full kostnadsteckning och är anpassat efter det rådande kostnadsläget.

Koncernledningen anser även att det är värdefullt att handläggningen av bidragsärenden tydliggörs, då kännedomen om hur processen fungerar är låg.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2015 följande.

1. Kommunstyrelsens funktionshinderråd godkänner förslaget till remissvar.
2. Kommunstyrelsens funktionshinderråd lämnar utlåtandet till

kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågors yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Bostadsanpassning beviljas idag till bostäder i särskilda boendeformer. För att bidragssystemet ska vara hållbart är det viktigt att tillgängligheten i särskilda boendeformer är ett ansvar för verksamhetens anordnare. Vidare kan det också förekomma anpassningsbehov med bostadsanpassningsbidrag i särskilda fall, exempelvis när ett demensboende behöver anpassas till en person som är gravt synskadad/blind.

Bostadsanpassning måste godkännas av fastighetsägare/bostadsrättsförening. Det är problematiskt att fastighetsägare kan vägra bostadsanpassning trots att kommunen beviljar och är beredd att besluta och bekosta insatsen. Detta är ett hinder för kvarboende och tillgänglighet.

En annan fråga som behöver uppmärksammas är återställningskravet av bostadsanpassningsåtgärden trots att anpassningen är till nytta för andra. Detta gäller exempelvis trapphissar. Fastighetsägarna kräver generell återställning (efter att personen med funktionsnedsättning flyttar, avlider mm) som ger kostnader för kommunen och försämrar den allmänna tillgängligheten som redan har skapats.

Lång handläggningstid är ett problem för personer med snabb försämring i sin funktionsnedsättning. När väl beslut kommer om att anpassningen kan genomföras har personen det gäller försämrats och behöver en annan typ av anpassning vilket i sin tur innebär ny handläggningstid.